

EKSĀMENS POĻU VALODĀ
9. KLASEI
 2012. gada 12. jūnijā
 SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Część I
Przeczytaj poniższy tekst i wykonaj zadania od 1 do 13.

Pojęcie rodzicielstwa obejmuje umiejętności potrzebne do wprowadzenia dziecka ze świata dzieciństwa w świat dorosłych, a także doświadczenie bycia matką lub ojcem.(...)

Choć niedoświadczeni rodzice mogą skorzystać z wielu form pomocy, od specjalistycznych poradników do szkół rodzenia i porad udzielanych przez członków rodziny, to tylko osobiste doświadczenie może naprawdę nauczyć nas rodzicielstwa. (...)

Dobre rodzicielstwo polega na zapewnieniu dziecku fizycznego bezpieczeństwa i zdrowia, a także rozwoju emocjonalnego, umysłowego i duchowego. (...)

Pielęgnowanie rozwijających się cech psychicznych dziecka, pozostawienie mu swobody wyrażania własnej indywidualności i zaszczepienie mu poczucia wyjątkowości i niepowtarzalności jego osobowości jest pierwszym i najważniejszym obowiązkiem rodziców. (...)

Rodzice kierujący się przede wszystkim zdrowym rozsądkiem potrafią oprzeć się pokusie kształtowania dzieci na swój obraz i podobieństwo. Być może zapanowanie nad takimi odruchami stanowi podstawowy warunek dobrego rodzicielstwa.

Filozof Kahil Gibran napisał następujące zdania:

„Twoje dzieci nie są twoimi dziećmi. Przechodzą przez ciebie, ale nie pochodzą od ciebie i chociaż są z Tobą, to do ciebie nie należą. Możesz dać im swoją miłość, ale nie myśli, bo mają swoje własne. Możesz dać schronienie ich ciałom, ale nie duszom, ponieważ ich dusze należą do przyszłości, której nie możesz zobaczyć nawet we śnie”.

Zaznacz poprawne odpowiedzi:**Zadanie 1 (0-1)****Rodzicielstwo polega na:**

- A posiadaniu dziecka
- B zapewnieniu dziecku fizycznego bezpieczeństwa i zdrowia oraz czuwaniu nad rozwojem fizycznym, emocjonalnym i duchowym dziecka
- C kształtowaniu dziecka na swój obraz i podobieństwo
- D spełnianiu wszystkich żądań dziecka

Aizpilda skolotājs:

1. _____

Zadanie 2 (0-1)**Rodzicielstwa uczymy się:**

- A dzięki pomocy psychologa
- B przez doświadczenia naszych rodziców
- C przez lekturę odpowiednich poradników
- D przez własne życie

2. _____

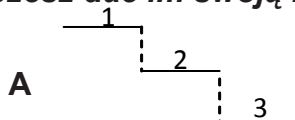
Zadanie 3 (0-1)**Głównym obowiązkiem rodziców jest:**

- A zapewnienie dziecku dobrobytu
- B kształtowanie ambicji u własnego dziecka
- C ustrzeżenie dziecka przed błędami, które sami popełnili
- D uświadomienie dziecku, że jest istotą odrębną i oryginalną

3. _____

Zadanie 4 (0-1)

W którym podpunkcie przedstawiony jest właściwy wykres wypowiedzenia:

Możesz dać im swoją miłość, ale nie myśli, bo mają swoje własne?

4. _____

Zadanie 5 (0-2)**Wstaw zamiast kropek prawidłową formę liczby mnogiej zaimka (ten)**

..... rodzice potrafią mądrze wychowywać dzieci.

..... matki dbają o wszechstronny rozwój swych dzieci.

5. _____

Zadanie 6 (0-2)Użyj prawidłowej formy czasu przeszłego czasownika **potrafić**

Rodzice (potrafić) oprzeć się pokusie kształtowania dzieci na swój obraz i podobieństwo

Matki (potrafić) oprzeć się pokusie kształtowania dzieci na swój obraz i podobieństwo

6. _____

Zadanie 7 (0-4)**Jak rozumiesz myśl, że rodzice nie są właścicielami dusz. (Podaj przynajmniej 2 argumenty).**_____

7. _____

Zadanie 8 (0-1)**Podane poniżej zdanie pojedyncze przekształć w zdanie złożone.**

Rodzice kierujący się przede wszystkim zdrowym rozsądkiem potrafią oprzeć się pokusie kształtowania dzieci na swój obraz i podobieństwo.

8. _____

Zadanie 9 (0-5)**Zredaguj ogłoszenie o prelekcji na temat pokonywania trudności w kontaktach między rodzicami a dziećmi.**_____

9. _____

Zadanie 10 (0-2)

W podanych zdaniach zastąp podkreślony wyraz – wyrazem bliskoznacznym.

Tylko osobiste doświadczenie może naprawdę nauczyć nas rodzicielstwa.

Pielęgnowanie rozwijających się cech dziecka (...) jest najważniejszym obowiązkiem rodziców.

10. _____

Zadanie 11 (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Wyraz **poradnik** można zastąpić innymi wyrazami

- A pamiętnik
- B informator zawierający porady
- C osoba udzielająca rad
- D notatnik

11. _____

Zadanie 12 (0-1)

Wypisz z tekstu przymiotnik oceniający pozytywnie rodzicielstwo i utwórz od niego przysłówkę.

12. _____

Zadanie 13 (0-8)

Zaznacz poprawną odpowiedź „x” przy TAK lub NIE

L.p	Zadanie zawierające informację	Tak	Nie
1	Pojęcie rodzicielstwa obejmuje wyłącznie doświadczenia bycia matką.		
2	Dobre rodzicielstwo polega na zapewnieniu dzieciom dobrobytu.		
3	Dobrzy rodzice nie potrafią oprzeć się pokusie kształtowania dzieci na swój obraz i podobieństwo.		
4	Filozof Kahil Gibran napisał następujące zdanie: „Twoje dzieci nie są twoimi dziećmi”.		
5	Inne słowa filozofa Kahila Gibrana brzmią: „Możesz dać im miłość, ale też i myśli”.		
6	Pojęcie rodzicielstwa to prowadzenie dziecka przez całe życie za rękę.		
7	Niedoświadczeni rodzice nie mogą skorzystać z wielu form pomocy.		
8	Kochający rodzice spełniają wszystkie pragnienia dziecka.		

13.1. _____

13.2. _____

13.3. _____

13.4. _____

13.5. _____

13.6. _____

13.7. _____

13.8. _____

Kopā par
13. uzd.:Kopā par
1. daļu:

EKSĀMENS POĻU VALODĀ
9. KLASEI
 2012. gada 12. jūnijā
 SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Część II
Tekst I
Przeczytaj wiersz Stanisława Grabowskiego i wykonaj zadania od 14 do 22._

Matki dłonie
są domem
bez drzwi i okien

Na mojej głowie
daszek z jej palców-
to wszystko

Szept mamy
nade mną:
„Kochaj ludzi”

W tym domu
Nie boję się
żadnej burzy

Aizpilda skolotājs:

Zadanie 14 (0-2)
Na podstawie wiersza oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

- A Postać, która mówi o swoich uczuciach to syn lub córka.
 B Podmiot liryczny niczego nie uczy się od matki.

Zadanie	TAK	NIE
A		
B		

14. _____

Zadanie 15 (0-1)
Zaznacz poprawną odpowiedź.

W pierwszym wersie jest:

- A 5 sylab
 B 4 sylaby
 C 6 sylab

15. _____

Zadanie 16 (0-1)

Wypisz jeden wers, w którym ujawnia się podmiot liryczny.

16. _____

Zadanie 17 (0-1)

Podkreśl poprawną odpowiedź.

Słowa **w tym domu nie boję się żadnej burzy** oznaczają, że osoba mówiąca w wierszu:

- A stwierdza, że nadchodzi burza
- B boi się życia
- C niczego się nie boi, gdyż siłę czerpie z miłości matki

17. _____

Zadanie 18 (0-1)

Podkreśl poprawną odpowiedź.

Słowa **matki dłonie są domem bez drzwi i okien** oznaczają, że osoba mówiąca w wierszu:

- A stwierdza, że są ubodzy, bo dom nie ma ani okien ani drzwi
- B przywołuje wspomnienia, gdy rodzice budowali dom
- C miłość matki jest wielka jak otwarta przestrzeń

18. _____

Zadanie 19 (0-3)

Wypisz z ramki skojarzenia z wyrazami: **dom, burza**

nawałnica, dach nad głową, miejsce w społeczeństwie, ojczyzna, awantura, rodzina

19. _____

Zadanie 20 (0-1)

Napisz na podstawie wiersza, czego metaforą są dłonie matki?

20. _____

Zadanie 21 (0-3)

Wypisz z wiersza czasownik w trybie rozkazującym, utwórz bezokolicznik tego czasownika i określ jego aspekt.

21. _____

Zadanie 22 (0-1)

Od podanego rzeczownika utwórz bezokolicznik:

szept –

22. _____

Tekst II**Przeczytaj tekst II i rozwiąż zadania od 23 do 34.**

Termin odstawienia Marcina do szkoły przypadł na dzień czwarty stycznia. Obydwoje państwo Borowiczowie postanowili odwieźć jedynaka na miejsce. Zaprzężono konie do malowanych i kutych sanek, główne siedzenie wysłano barwnym, strzyżonym dywanem, który zazwyczaj wisiał nad łóżkiem pani, i około pierwszej z południa, wśród powszechnego płaczu, wyruszone. (...)

Chłopak siedzący na koźle (...) mocno trzymał lejce garściami ukrytymi w niezmiernych rękawicach wełnianych o jednym palcu. (...)

Pan Walenty Borowicz ćmił fajkę na krótkim cybuszku, wychylał się co kilka minut na bok i przyglądał uważnie już to sanicom, już migającym kopytom. Wiatr go chłostał po zaczerwienionej twarzy i on to zapewne wyciskał owe łzy, które szlachcic ukradkiem ocierał.

Pani Borowiczowa nie siliła się wcale na maskowanie wzruszenia. Łzy stały bez przerwy w jej oczach skierowanych na syna. Twarz ta, niegdyś piękna, a w owej chwili wyniszczona już bardzo przez troski i chorobę piersiową, miała niezwykle wyraz namysłu czy jakiejś głębokiej a gorzkiej rozwagi.

Malec siedział „w nogach”, tyłem do koni. Był to duży, tęgi i muskularny chłopak ośmioletni, z twarzą nie tyle piękną, ile rozumną i miłą. (...)

Znajomy widok wioski rodzinnej znikł mu prosto z oczu, nagie wierzchołki lip stojących przed dworem schyliły się za brzeg lasu obwieszzonego kiściami śniegu... (...)

Niekiedy las z nagłą podbiegał ku drodze i odkrywał przed zdumionymi oczyma chłopca posępne swoje głębie.

- Patrz, Marcinek! zajęć, trop zajęczy...- wołał co chwila ojciec trącając go nogą.

- Gdzie, tatusiu?

- A o, tu! widzisz? Dwa ślady duże, dwa małe. Widzisz?

- Widzę...

- Będziemy teraz szukali tropów lisa. Czekaj no... My go tu zaraz, oszusta, wyśledzimy, a potem palniemy mu w łeb, zdejmujemy futro i każemy Zelikowi uszyć prześliczną lisiurę dla pana studenta, Marcinka Borowicza.

Marcinek wpatrywał się w głuche leśne polany i zamiast rozrywki zimną bojaźń na tych tropach spotykał. Z rozkoszą byłby pobiegł śladem lisów i zajęczy (...), ale teraz z całego obszaru i z tajemniczych jego cieniów fioletowych wiała na niego bolesna i zdumiewająca tajemnica: szkoła, szkoła, szkoła... (...).

Kiedy Marcinek wykręcił głowę i wiercił się na miejscu, żeby pomimo smutku spojrzeć na konie, dostrzegł przy krańcu pola smugę szarych ścian, pokrytych białymi strzechami. Owe ściany tworzyły linię równą i przykuwały oczy niezwykle na śniegach kolorem.

- Co to jest, mamusiu?- zapytał z oczyma łez pełnymi.

Pani Borowiczowa uśmiechnęła się z przymusem i na pozór spokojnie odrzekła:

- To nic, kochanku... To Owczary.

- To już w tych Owczarach... szkoła?

- Tak, kochanku... Ale to nic. Przecież ty jesteś tęgi, rozumny, mądry chłopiec! Przecież ty kochasz swoją mamusię. Trzeba się uczyć, malutki, uczyć...

(Stefan Żeromski, Syzyfowe prace)

Zadanie 23 (0-1)**Przytoczony fragment powieści przedstawia:**

- A pierwsze rozstanie rodziców z dzieckiem
- B wyjazd na wakacje
- C radosny powrót do domu

23.____

Zadanie 24 (0-1)**Ile postaci bierze udział w akcji:**

- A trzy
- B pięć
- C cztery

24.____

Zadanie 25 (0-1)**Co jest przyczyną łez pana Borowicza?**

- A ostry wiatr
- B siarczysty mróz
- C choroba żony
- D rozstanie z synem

25.____

Zadanie 26 (0-1)**Dlaczego ojciec „łzy ukradkiem ocierał?”**

- A uważał, że płacz jest rzeczą niemęską
- B był człowiekiem zamkniętym w sobie
- C nie chciał smucić chorej żony
- D nie chciał smucić syna

26.____

Zadanie 27 (0-1)**Pan Borowicz pali fajkę, przygląda się saniom i koniom, śledzi tropy zwierzyny na śniegu. Jego zachowanie świadczy, że**

- A jest zapalonym myśliwym
- B nudzi się podczas podróży
- C stara się ukryć to, co go nurtuje
- D nie przejmuje się wyjazdem syna do szkoły

27.____

Zadanie 28 (0-1)

„Pani Borowiczowa nie siliła się wcale na maskowanie wzruszenia”. Różnica pomiędzy zachowaniem żony i męża wynika z tego, że bohaterka:

- A jest kobietą
- B jest osobą młodszą od męża
- C ma inną niż mąż osobowość
- D jest chora

28.____

Zadanie 29 (0-1)

Powiedz, co przeżywa Marcin w związku z wyjazdem do szkoły?

- A radość, bo pozna coś nowego
- B strach, bo nie wie, co go czeka

29.____

Zadanie 30 (0-1)

Jak wyrażają się na zewnątrz uczucia Marcina? Zacytuj odpowiedni fragment.

30.____

Zadanie 31 (0-1)

Matka wyjaśnia Marcinkowi konieczność rozpoczęcia nauki apelując do jego:

- A racjonalnej postawy i uczuć
- B emocji
- C tężyzny fizycznej
- D głodu wiedzy

31.____

Zadanie 32 (0-1)

W tekście użyto czasownika **odwieźć**. Istnieje również czasownik **odwieść**. Wyrazy te są:

- A synonimami
- B antonimami
- C homonimami
- D żadna z odpowiedzi nie jest prawidłowa

32.____

Zadanie 33 (0-2)**Podaj znaczenie wymienionych czasowników:**

odwieść _____

odwieść _____

Zadanie 34 (0-4)**Scharakteryzuj na podstawie tekstu przynajmniej w ośmiu zdaniach Marcina Borowicza**

33. _____

34. _____

**Kopā par
2. daļu:**

EKSĀMENS POĻU VALODĀ
9. KLASEI

 2012. gada 12. jūnijā
 DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

Model odpowiedzi i punktacja do arkusza
Rodzina

Numer zadania	Poprawna odpowiedź	Punktacja	Zasady przyznawania punktów
Część I		30 punktów	
1.	B	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
2.	D	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
3.	D	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
4.	B	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
5.	Ci rodzice... Te matki...	0-2	po 1 punkcie za każdą prawidłową odpowiedź
6.	Rodzice potrafili... Matki potrafiły...	0-2	po 1 punkcie za każdą poprawną formę gramatyczną
7.	- nie rządzą myślami, uczuciami i decyzjami dzieci - zapewniają dzieciom warunki życia i rozwoju - dzieci nie są ich własnością - rodzice powinni kochać, ale nie mogą ich ukształtować na swój obraz i podobieństwo	0-4	- wybranie z tekstu najważniejszych informacji (co najmniej dwie) – 1 p. spójność wypowiedzi – 1 p. - poprawność językowa (dopuszczalne 3 błędy różnej kategorii) – 1 p. - ortografia i interpunkcja (dopuszczalne 2 błędy ortograficzne i 2 interpunkcyjne) – 1 p.
8.	Rodzice, którzy kierują...	0-1	1 punkt za poprawnie przekształcone zdanie
9.	Kryteria oceny ogłoszenia	0-5	- wskazuje adresata, nadawcę, określa miejsce, czas i cel – 1 p. - zachowuje spójność wypowiedzi – 1 p. - poprawność językowa (dopuszcza się dwa błędy językowe różnej kategorii) – 1 p. - zapis nagłówek (ogłoszenie) – 1 p. - ortografia i interpunkcja (dopuszcza się 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne) – 1 p.

10.	Osobiste došwiadczenie – własne došwiadczenie Pielęgowanie – dbałość, troska	0-2	1 punkt za podanie właściwego synonimu
11.	B	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
12.	rodzicielstwo dobre - dobrze	0-1	1 punkt za wypisanie przymiotnika i utworzenie przysłówka
13.	1. NIE 2. NIE 3. NIE 4. TAK 5. NIE 6. NIE 7. NIE 8. NIE	0-8	1 punkt za prawidłową odpowiedź
Część II		30 punktów	
14.	A. Tak B. Nie	0-2	1 punkt za prawidłową odpowiedź
15.	B	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
16.	- na mojej głowie lub -szept mamy nade mną lub - nie boję się żadnej burzy	0-1	1 punkt za prawidłowy cytat
17.	C	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
18.	C	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
19.	Dom – dach nad głową, miejsce w społeczeństwie, rodzina, ojczyzna Burza – nawałnica, awantura	0-3	Za synonimy określające dom 2 p. (za 4 synonimy) 1p. (za 3synonimy) 0p. (za 2 i 1 synonim) burza- 1p. (za 2 synonimy) 0p. (za 1 synonim)
20.	Metafora domu	0-1	1 punkt za prawidłowe wyjaśnienie środka stylistycznego
21.	Kochaj – kochać - niedokonany	0-3	1 punkt za każdy prawidłowo podany przykład
22.	szept - szeptać	0-1	1 punkt za podanie prawidłowej formy bezokolicznika
23.	A	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
24.	C	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
25.	D	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
26.	D	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
27.	C	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
28.	C	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
29.	B	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
30.	- zapytał z oczyma pełnymi łez...	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź
31.	A	0-1	1 punkt za prawidłową odpowiedź

32.	C	0-1	1 punkt za pravīdloŋu atpawēdī
33.	- odwieīc do domu - odwieīc od zamiaru	0-2	2 punkty za pravīdloŋe atpawēdī (po 1 punkcie za kaīdā)
34.	Charakterīstyka Marcīna Borowīcza	0-4	- predstavīenie postacī oraz jej ocena, informacje dotycīzāce wyglādu bohatera, informacje dotycīzāce jego zachowanīa, a takīe uczuī, motywoŋ kierujācych jego postępowanīem – 2 p. - poprawnoīc językowa – 1 p. (dopuszczalne 3 bīdy rōżnej kategorīi) - poprawnoīc ortografīczna i interpunkcyjna (dopuszcza sīc 2 bīdy ortografīczne i 2 bīdy interpunkcyjne) – 1 p.
Czēsc III		0-15	Kryteria podane niīzej

Razem 75 punktōw

Kryteria oceny rozprawki

Kryteria	Punktacja
1. Zgodnoīc pracy z tematem	0-1
2. Pravīdloŋo postawiona teza	0-1
3. Podanie przynajmniej dwōch argumentōw lub kontrargumentōw	0-2
4. Trōjdzīelnoīc wypowiedzī (wstęp, rozwīnīcie, zakoīczenie)	0-1
5. Spōjnoīc wypowiedzī	0-1
6. Poprawnoīc językowa	0-5 (0-3 bī. = 5p 4-6 bī. = 4 p 7-8 bī. = 3 p 9-10 bī. = 2 p 11 i wiēcej = 0 p)
7. Poprawnoīc ortografīczna	0-3 (0-3 bī. = 3 p 4-5 bī. = 2 p 6-7 bī. = 1 p 8 i wiēcej = 0 p)
8. Poprawnoīc interpunkcyjna	0-1 (dopuszcza sīc 5 bīdōw interpunkcyjnych)
Razem	15 punktōw